

ROČENKA PAMIAŤKOVÝCH VÝSKUMOV 2010

Pamiatkový úrad Slovenskej republiky Bratislava, 2012 sestavila a texty upravila Mgr. Martina Orosová.
ISBN 978-80-89175-55-0

Zájemci o problematiku stavebněhistorických průzkumů by neměli opomenout pozoruhodný počin Památkového úřadu Slovenské republiky, který v letošním roce vydal Ročenku pamiatkových výskumov za rok 2010. Ročenka je dostupná pouze v elektronické podobě na DVD a na stránce www.pamiatky.sk. Na 196 stranách obsahuje stručný úvod editorky M. Orosové, za nímž následuje celkem 54 příspěvků od 37 autorů. Jde o výtažky z architektonicko-historických, umělecko-historických a urbanisticko-historických výzkumů (archeologické výzkumy zařazeny nejsou), které byly realizované roku 2010 a projednané v Odborně-metodické komisi Památkového úřadu Slovenské republiky, která je poradním orgánem generální ředitelky. V úvodu autorka právem zdůrazňuje, že tímto způsobem se poprvé zpřístupňují pro odbornou veřejnost podrobnější informace o poznatcích z památkových průzkumů, z nichž dříve bývalo publikováno jen malé procento, převážně v časopise *Pamiatky a múzeá* či sborníku *Monumentorum tutela*.

Hutným a výstižným způsobem formulovaný text jednotlivých příspěvků přináší podstatné informace o zkoumaném objektu a umožňuje dobrou orientaci v jeho stavebním organismu. Každý příspěvek je členěn na úvodní identifikační údaje v záhlaví, základní charakteristiku, přehled stavebního vývoje se slohovým zařazením jednotlivých etap a závěrečnou stať nazvanou návrh obnovy, která sumarizuje základní principy připravované obnovy a celkovou koncepci prezentace památkových hodnot. Příspěvky jsou většinou doprovázené dokumentací, sestávající z vybraných fotografií a analytických plánů, včetně řezů a pohledů. Některé příspěvky jsou doplněny o historickou ikonografii či historické plány.

Jednotlivé položky jsou řazeny abecedně podle platných místopisných názvů. Názvy objektů se řídí platným názvem kulturní památky, resp. památkově chráněného objektu, jak je zapsán v Ústředním seznamu památkového fondu Slovenské republiky. Uvedena jsou též parcelní čísla a skutečnost, zda objekt leží v památkově chráněném území. Dále jsou uvedena jména spolupracovníků autora průzkumu, pokud se jeho zpracování podíleli.

Autorům výzkumů byla zaslána žádost o spolupráci s pokyny, v nichž byl požadován text v rozsahu cca 2–4 stran, členěný na tři základní části – charakteristiku objektu, slohovou analýzu a návrh obnovy spolu s grafickou a fotografickou dokumentací podle uvážení autora. V případě, že někteří z oslovených autorů nedodali potřebné podklady, vycházela editorka z textů posudků a stanovisek Odborně-metodické komise Památkového úřadu Slovenské republiky, doplněných dokumenty z archivu Památkového úřadu Slovenské republiky.

V této souvislosti je třeba připomenout, že problematika památkových průzkumů je ve Slovenské republice upravena zákonem č. 49/2002 Z. z. o ochraně památkového fondu ve znění pozdějších předpisů. Podle § 8 tohoto zákona komise pro ověřování odborné způsobilosti jako poradní orgán ministerstva kultury posuzuje žádosti fyzických osob o získání zvláštní odborné způsobilosti k provádění prů-

zkumů a předkládá ministerstvu návrhy na vydání osvědčení o získání této způsobilosti žadatelům. Blíže problematiku výzkumů upravuje § 35 uvedeného zákona, který stanoví, že zvláštní odborná způsobilost se získává v oborech umělecko-historického, architektonicko-historického, urbanisticko-historického a archeologického výzkumu.

O potřebě provedení průzkumů rozhoduje krajský památkový úřad v rámci rozhodnutí o záměru obnovy kulturní památky nebo úpravě nemovitosti v památkově chráněném území podle § 32 citovaného zákona.

Průzkumy zpracovávají fyzické osoby, které jsou držiteli výše uvedených osvědčení, na základě smluvního vztahu s vlastníkem kulturní památky, resp. předmětné nemovitosti v památkově chráněném území.

Zpracovanou dokumentaci výzkumu autor předkládá k posouzení Odborně-metodické komisi Památkového úřadu Slovenské republiky. Dva její členové zpracují posudek, Památkový úřad stanovisko k dokumentaci výzkumu, v němž ji buď schválí bez připomínek, případně s připomínkami a opravou zjištěných nedostatků, nebo dokumentaci vrátí autorovi k přepracování. Schválenou dokumentaci výzkumu se stanoviskem uvedené komise předá autor objednateli, ten ji předloží krajskému památkovému úřadu jako podklad pro zamýšlenou obnovu. Do Ročenky jsou zařazeny všechny průzkumy, které byly v roce 2010 projednávány v rámci činnosti uvedené komise.

Dokumentace výzkumů však zůstává u krajských památkových úřadů, takže bližší informace o jejím obsahu v povědomí odborné veřejnosti nejsou. Vydáním Ročenky dochází k velice přínosné prezentaci výzkumné činnosti, která umožňuje alespoň základní přehled o aktuálním dění v tomto oboru. Z jednotlivých příspěvků vyniká zejména průzkum kostela sv. Jiří v Kostolanech pod Tribečom. Zde byl identifikován velkomoravský původ nejstarší stavební fáze budovy z konce 9. či počátku 10. století, sestávající z nevelké obdélné lodi a pravoúhlého presbytáře, datované pomocí analýzy C 14 (autor *M. Bóna*). Nové poznatky z románského slohového období obsahuje zejména příspěvek, věnovaný průzkumu předlokačnického karneru se střední podporou v Trnavě. Torzální architekturu reprezentují průzkumy hradů Kamenica, Lednica a Likava, ale též průzkum pozoruhodné fragmentárně dochované technické památky, pozůstatků huti na zpracování mědi v Kluknavě. Početné jsou zastoupeny průzkumy měšťanských domů, zejména v Banské Štiavnici a v Košicích.

Na závěr je připojen seznam památkových průzkumů, prováděných v předchozích letech od účinnosti platné právní úpravy. Rok 2003 reprezentuje 43 položek, 2004 68 položek, 2005 68 položek, 2006 86 položek, 2007 88 položek, 2008 73 položek a rok 2009 69 položek. Záměrem vydavatele je vybudovat novou edici, která bude vycházet každoročně. V současné době již probíhají práce na přípravě Ročenky za rok 2011.¹⁾

JIRÍ VARHANÍK

1) Autor děkuje Mgr. M. Orosově z Památkového úřadu Slovenské republiky za ochotné poskytnutí podrobných informací o přípravě ročenky.